

Resum jornada 'El cost de les pensions que necessitem'

3 d'octubre

Més de 80 persones van assistir el dijous 3 d'octubre a la jornada de debat '**El cost de les pensions que necessitem**', organitzada per l'Associació d'Amics de la UAB, en col·laboració amb el Consell Social de la UAB, que va tenir lloc al Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Emmarcada dins les activitats de 'La Universitat Opina', l'Associació organitza diversos debats al llarg de l'any al voltant de temes que preocupen la ciutadania, sempre amb la voluntat d'oferir una plataforma de reflexió i d'enfortir el nexa d'unió entre la Universitat i la societat. És per aquest motiu que a les jornades hi participen com a ponents acadèmics de diverses universitats, així com experts en la matèria.

En un moment de fort qüestionament sobre el model i sostenibilitat del sistema actual de pensions a l'Estat espanyol, el govern anunciava fa uns dies que les pensions pujarien aproximadament un 0,25 per cent l'any vinent segons els pressupostos, fet que comportarà menys poder adquisitiu per les persones jubilades.

Els ponents de la jornada van ser **Anna Cabré**, directora del Centre d'Estudis Demogràfics i professora de Geografia de la UAB; **Miguel Ángel López García**, professor d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona, expert en el sistema de pensions i **Ciò Patxot**, professora de Teoria Econòmica de la Universitat de Barcelona, experta en Política Fiscal i Deute Públic. **Joan Botella**, degà de la facultat de Ciències Polítiques i Sociologia, va ser l'encarregat de presentar i moderar l'acte.

La primera a exposar va ser **Anna Cabré** que es va mostrar d'acord amb la mesura d'augmentar dels 65 als 67 anys l'edat de jubilació, en un moment en què les persones arriben, en la seva gran majoria, en bon estat de salut a aquesta edat. De fet, la directora del Centre d'Estudis Demogràfics proposa els 70 anys com a edat de jubilació, sempre amb excepcions, com per exemple, en el cas de la gent que realitzi treballs durs físicament. L'objectiu de totes les mesures de reforma del sistema de pensions, hauria de ser sempre, en definitiva, la no reducció d'aquestes.

Cabré va explicar que durant uns anys la població de gent gran augmentava de forma excepcionalment lenta i que les dades ja mostraven que la situació canviaria dràsticament les properes dècades, tot i això, no es va aprofitar per fer un fons de reserva.

Segons les dades que Cabré va mostrar, la població de més de 65 anys anirà incrementant en relació a la resta de població fins l'any 2055 aproximadament, i arribarà a ser més d'un 35% de la població. Unes piràmides de població que pronostiquen la configuració demogràfica fins l'any 2092 mostren com en cap cas la població està estructurada en forma de piràmide (base més ample), l'única forma en què les pensions serien sostenibles i compensades per la població activa. La situació que mostren els gràfics, per contra, és una cada vegada major proporció de gent de més de 65 anys, sobretot l'any 2052. Per Cabré: "L'envelliment és un mal menor, un major perill és una disminució brusca de la població".

Va mostrar la seva preocupació pel moment en què es comencin a jubilar la primera generació de dones que es va incorporar en massa al mercat laboral, ja que tenen uns historials d'ocupació més discontinus, els mateixos, que si no canvia la situació, tindran els joves que actualment entren a un mercat laboral incert i marcat per un fort atur.

Davant la pregunta: quines són les pensions que necessitem?, Cabré respon que tot depèn de quin sigui l'objectiu d'aquestes. Si la finalitat és proveir a les persones grans d'una vida digna, i que l'import cobreixi les necessitats de tothom, ella aposta per unes pensions conjuntes amb l'estalvi privat, sense que això signifiqui la dissolució de l'Estat del Benestar. Unes pensions que s'adeqüin a cada persona, i que depenguin, per exemple, de si la persona té casa pròpia i té cobertes les necessitats de salut i dependència.

Pel que fa als estalvis privats, Cabré puntualitza que actualment molts dels jubilats estan perdent-los per cobrir les necessitats de parents amb problemes econòmics a causa de l'alt índex d'atur o perquè els van dipositar en un banc i ara ja no existeixen o lluiten per recuperar-los. D'altra banda, assegura: "El gran estalvi per la vellesa era la casa de propietat, però el mercat immobiliari està aturat, i actualment no es ven, de manera que només tenen valor d'ús".

Les pensions que es necessiten depenen, doncs, de les necessitats que estan cobertes per altres serveis de l'Estat del Benestar.

Ciò Patxot va parlar de les tres causes principals de l'envelliment de la població, que són el baby-boom dels anys 60 seguit de la caiguda de fecunditat actual i de l'augment de l'esperança de vida. Una situació que es dona a tots els estats desenvolupats, però de manera més endarrerida i brusca a Espanya. La conseqüència de tot això és una generació nombrosa, longeva i amb pocs fills que arriba a la jubilació, de manera que augmenta la taxa de gent dependent.

Un dels motius que fa que a Espanya no es recuperi la fecunditat és perquè no s'ha socialitzat la dependència dels infants, de la mateixa manera que sí que s'ha socialitzat el sosteniment de la gent gran a través de les pensions.

La generació del baby-boom començarà a jubilar-se l'any 2020, quan hi haurà una proporció molt menor de persones en edat activa i es preveu una forta contracció de la població cap a l'any 2030, quan el major percentatge de població estigui entre els 45 i els 70 anys, l'any 2040 tota la població del baby-boom estarà jubilada i fins l'any 1945 no començaran a desaparèixer. D'un jubilat per quatre actius que hi havia l'any 1996, el 1950 hi haurà 2 jubilats per cada 3 actius.

Totes aquestes projeccions a llarg termini, afirma Patxot, depenen de si la fertilitat es recupera o no, tot i que segons la professora de Teoria Econòmica ja és tard, un augment de la fertilitat no solucionaria per complet la situació. També depenen de si la mortalitat segueix reduint-se, cosa que genera més dependència i de l'entrada d'immigració, que seria necessària a partir de l'any 2022 quan es comenci a jubilar la generació del baby-boom i no hi hagi suficient població activa. Els immigrants acostumen a tenir una fertilitat més alta (només al principi), però d'altra banda, normalment i, a causa de les seves situacions econòmiques i socials, contribueixen menys en impostos i reben prestacions més altes.

Al calibrar la millor solució pel futur sistema de pensions entre el sistema de capitalització i el de repartiment, Patxot assegura que amb els pronòstics demogràfics espanyols, on la piràmide de població s'invertiria (més proporció de població dependent que activa), el sistema de repartiment entra en crisi de manera que una solució és una transició cap al sistema de capitalització. El problema és que la població activa actual hauria de suportar dues càrregues, una contribució al model antic de de repartiment i la contribució a crear el fons de capitalització. Una situació inviable i menys atractiva en temps de crisi, però assegura Patxot, que si no és fa de forma pública i explícita, s'acabarà fent de forma implícita. La transició cap a la capitalització, per la seva banda, s'hauria de plantejar si vol anar cap a un sistema plenament contributiu, i si la sostenibilitat i l'adequació són compatibles.

Si es vol seguir amb l'actual sistema de repartiment i davant de la doble taxa de dependència, per seguir mantenint-lo, només hi ha tres opcions: doblar les cotitzacions, disminuir les pensions a la meitat o retardar l'edat de jubilació.

Pel que fa al conjunt de transferències intergeneracionals, Espanya encara té pendent substituir les de pares a fills, és a dir, socialitzar el cost dels nens, entenent les criatures com

un futur contribuent. Els pares actuals estan cotitzant més i caldria una política que ho equilibrés.

Per últim, **Miguel Ángel López García** va afirmar que si Espanya es planteja una reforma integral de pensions, el primer que ha de fer és preguntar-se per quin motiu tenim un sistema de pensions, ja que segons afirma López García, també es podria tenir un sistema de provisió obligatòria de la vellesa, però no necessàriament un sistema de pensions. Segons el professor d'Economia Aplicada, el sistema públic es podria combinar amb unes pensions privades a través d'unes empreses que oferissin assegurances dins el mercat.

Segons López García, en la qüestió de les pensions hi ha dos objectius diferents, en primer lloc, la transferència de recursos de la joventut i mitjana edat a la vellesa i, en segon lloc, la redistribució intrageneracional de rics a pobres. Per tant, assignació i redistribució, dos finalitats que necessiten, en conseqüència, dos instruments. López García creu que la Seguretat Social no pot ser l'única, ja que falta un instrument per a la redistribució.

Pel que fa al mètode de finançament: sistema de repartiment o de capitalització, el sistema de repartiment és inviable segons López: "Com és possible que sense que hi hagi cap inversió, en el sentit més nou del terme, la gent pugui rebre com a pensió més del que ha pagat?". En un sistema de repartiment no hi ha fons de capital, afirma: "Un sistema de repartiment és una enorme emissió implícita de deute públic i el que fa és passar el mort a les generacions futures".